

การส่งเสริมการใช้สื่อออนไลน์ในการปกครองคณะสงฆ์
อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น
THE PROMOTION OF THE USE OF ONLINE MEDIA IN THE
ADMINISTRATION OF THE SANGHA IN CHUM PHAE DISTRICT,
KHON KAEN PROVINCE

¹พระมหาพรชัย วิริยชโย (เพียรศักดิ์), ²สุรพล พรหมกุล และ ³ชาญชัย ฮวดศรี
¹Phramahaphornchai Viruyajayo (Phiensuk), ²Suraphon Promkun
and ³Chanchai Huadsri

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

¹Phronchait41@gmail.com

Received: May 31, 2023; Revised: July 25, 2023; Accepted: August 21, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการส่งเสริมการใช้สื่อออนไลน์ในการปกครองคณะสงฆ์ อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น 2) เปรียบเทียบระดับการส่งเสริมการใช้สื่อออนไลน์ในการปกครองคณะสงฆ์ อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น 3) ศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะการส่งเสริมการใช้สื่อออนไลน์ในการปกครองคณะสงฆ์ อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น ตามหลักโยนิโสมนสิการ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี กลุ่มตัวอย่างได้แก่พระสงฆ์จำนวน 230 รูป และผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 10 รูป เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์และวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการส่งเสริมการใช้สื่อออนไลน์ในการปกครองคณะสงฆ์ อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 3.52 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านนโยบายการใช้สื่อออนไลน์ 3.86 รองลงมา คือ ด้านกระบวนการรับรู้ข้อมูล 3.56 ด้านการประยุกต์หลักโยนิโสมนสิการ 3.52 ด้านผลกระทบของผู้รับสาร 3.34 และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านพฤติกรรมการบริโภคสื่อ 3.33 ตามลำดับ 2) ผลการเปรียบเทียบระดับ

¹ นิสิต หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

การส่งเสริมการใช้สื่อออนไลน์ในการปกครองคณะสงฆ์ อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น พบว่า พระสงฆ์ที่มีอายุ พรรษา ตำแหน่งทางการปกครองแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการส่งเสริมการใช้สื่อออนไลน์ในการปกครองคณะสงฆ์ อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และพระสงฆ์ที่มีระดับการศึกษา แตกต่างกัน มีการส่งเสริมการใช้สื่อออนไลน์ในการปกครองคณะสงฆ์ ไม่แตกต่างกัน 3) ข้อเสนอแนะการส่งเสริมการใช้สื่อออนไลน์ในการปกครองคณะสงฆ์ อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น ตามหลักโยนิโสสมสิกการ พบว่า พระสงฆ์ควรรู้จักพิจารณาตั้งข้อสงสัยเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารที่ได้รับรู้ พิจารณาถึงปัญหาความผิดพลาดในการสนองงานคณะสงฆ์ผ่านสื่อออนไลน์ พิจารณาเพื่อทราบถึงสภาพของปัญหาที่ทำให้เกิดการใช้สื่อออนไลน์มากขึ้น

คำสำคัญ การส่งเสริม,การใช้สื่อออนไลน์,การปกครองคณะสงฆ์

Abstract

The purposes of this research were: 1) to study the level of promotion of online media use in the administration of the Sangha Chum Phae District, Khon Kaen Province; 2) to compare the level of promotion of the use of online media in the administration of the Sangha Chum Phae District; 3) to study the problem and suggestions for promoting the use of online media in the administration of the Sangha in Chum Phae District according to the Yonisomanasikāra principle. This study was carried out by means of mixed-method research. The sample consisted of 230 monks and 10 key informants. The tools used were a questionnaire and an interview form. The obtained data were analyzed using a social science software package and contextual content analysis. The research results were as follows: 1) The overall level of promotion of online media use in the administration of the Sangha Chum Phae District, Khon Kaen Province was at a high level ($\bar{X}=3.52$). The highest mean value was seen in the aspect of online media usage policy ($\bar{X}=3.86$), followed by the information perception process ($\bar{X}=3.56$), the application of the Yonisomanasikāra principle ($\bar{X}=3.52$), the impact of the receiver ($\bar{X}=3.34$), and the aspect with the lowest mean was the media consumption behavior ($\bar{X}=3.33$), respectively. 2) The comparative results of the level of promotion of using online media in the administration of the Sangha in Chum Phae District, Khon Kaen Province suggested that the monks with different ages, ordination years, and administrative positions participated in promoting the use of online media in the administration of the Sangha in Chum Phae District, Khon Kaen Province differently at the statistical significance level of 0.05, and the monks with different educational levels indifferently promoted the use of online media in the administration of the Sangha. 3) Suggestions for promoting the use of online media in the administration of the Sangha,

Chum Phae District, Khon Kaen Province according to the Yonisomanasikāra principle were that the monks should know how to consider and raise doubts about the received information. They should consider an algorithmic approach to searching for information, the problem of errors in responding to the work of the monks through online media, and the state of the problem that is driving up the use of online media.

Keywords: Promotion, Use of Online, Administration of the Sangha.

บทนำ

ในปัจจุบันโลกของเราได้ก้าวเข้าสู่ยุคสังคมเทคโนโลยีข้อมูลข่าวสารอย่างแท้จริงจึงทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างสิ้นเชิงส่งผลทำให้เกิดปรากฏการณ์ทางสังคมต่างๆ เช่น การดำเนินธุรกิจที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมอย่างมากโดยมีการค้าขายผ่านสื่อออนไลน์ การใช้สกุลเงินดิจิทัลซึ่งเข้ามาปฏิวัติวิธีการลงทุนการทำธุรกิจ การทำธุรกรรมทางธนาคาร และการใช้เงินของเราทั้งยังสะดวกสบายยิ่งขึ้นสิ่งเหล่านี้เนื่องมาจากการพัฒนาของเทคโนโลยีและสารสนเทศที่ทันสมัยและก้าวหน้ามากยิ่งขึ้นจึงเรียกได้ว่าสังคมในปัจจุบันเป็นสังคมของโลกที่ก้าวเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) หรือยุคที่การสื่อสารไร้พรมแดนอย่างแท้จริง ประเทศไทยของเราในปัจจุบันนี้ต้องการสังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพทางด้านการประยุกต์ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อที่จะนำมาสู่ การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีโดยนำมาปรับใช้ในเชิงรุก เพื่อให้การดำเนินการขององค์กรในประเทศไทยให้สามารถพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานได้ดีขึ้นโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (Office of the National Education) ในรูปแบบต่างๆทำให้เทคโนโลยีสารสนเทศหรือสื่อออนไลน์ต่างๆเข้ามามีบทบาทต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์และสังคมจนกลายเป็นสังคมไร้พรมแดนและในฐานะที่พระสงฆ์สามเณรเป็นส่วนหนึ่งของสังคมสมัยใหม่นี้จึงควรเตรียมความพร้อมในการปรับตัวเพื่อให้สามารถนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาปรับใช้ให้เป็นเครื่องมือเพื่อช่วยอำนวยความสะดวกในด้านการปกครองปกครองสงฆ์มากยิ่งขึ้นรวมทั้งการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคที่สื่อออนไลน์มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของคนในสังคมมากขึ้น

ทั้งนี้การที่จะดำเนินกิจการคณะสงฆ์ให้เป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทราบถึงปัญหาในการใช้สื่อออนไลน์ คือ พระสงฆ์ยังไม่รับการพัฒนาในการใช้สื่อออนไลน์ ที่มีความหลากหลาย ซึ่งเกิดจากคณะสงฆ์ยังไม่พร้อมในการเรียนรู้สื่อออนไลน์ อาจเป็นเพราะมีผู้นำน้อยจึงทำให้เกิดปัญหาในการสื่อสารของคณะสงฆ์ ที่เข้ามามีบทบาทในสังคม ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆทำให้พระสงฆ์ในระดัขึ้นปกครองเกิดปัญหาในเรื่องของการใช้งานสื่อออนไลน์ในการทำงานเอกสารที่เกี่ยวกับพันธกิจคณะสงฆ์ ในยุคปัจจุบัน เป็นยุคที่สังคมถูกเคลื่อนด้วยสื่อออนไลน์ จึงต้องนำหลักโยนิโสมนสิการ นำมาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทั้ง 4 ด้าน คือ 1) วิธีคิดแบบสืบสาวเหตุ รู้จักตั้งข้อสงสัยเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารที่รับรู้ผ่านสื่อออนไลน์ 2) วิธีคิดแบบแยกส่วน ต้องรู้จักพิจารณาให้เข้าใจวิธีการในการสืบค้นข้อมูลอย่างเป็นขั้นเป็นตอน

- 3) วิธีคิดแบบสามัญญลักษณะ พิจารณาถึงปัญหาที่ทำให้เกิดความผิดพลาดในสื่อออนไลน์
- 4) วิธีคิดแบบอริยสัจ พิจารณาสภาพของปัญหาที่ทำให้เกิดการใช้สื่อออนไลน์มากขึ้น เช่น สภาพปัญหาของของโรคติดต่อโควิด 19 ซึ่งมีผลทำให้สังคมใช้สื่อออนไลน์มากขึ้น

ดังนั้นพระสงฆ์ที่ซึ่งถือได้ว่าเป็นตัวแทนในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาโดยตรงจึงมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษารูปแบบและวิธีการในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อให้มีทักษะความรู้ความสามารถและให้เหมาะสมต้งามเข้าถึงกระบวนการในการผลิตการสื่อสารและการประเมินผลเพื่อใช้ในการบริหารงานด้านต่างๆทั้งงานวิชาการการจัดการเรียนการสอนมีการปรับปรุงและพัฒนา รูปแบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการวางแผนระบบข้อมูล สารสนเทศและเครือข่ายสารสนเทศให้มีประสิทธิภาพและสามารถเชื่อมโยงติดต่อสื่อสารถึงกันได้ทุกระดับ (ศรีไพร ศักดิ์รุ่งพงศากุลและเจษฎาพร ยุทธนวิบูลย์ชัย, 2549) ในอนาคตการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์จึงมีความจำป็นต้องนำเอาเทคโนโลยีใหม่ๆ เข้ามาใช้เพิ่มขึ้นโดยเฉพาะในด้านการปกครองของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคสารสนเทศที่ข่าวสารและข้อมูลต่างๆ สามารถส่งถึงกันได้อย่างรวดเร็วพร้อมแดนและรวดเร็ว พระสงฆ์ต้องมีความพร้อมทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร อุปกรณ์ในการใช้งานระบบการปฏิบัติการด้านต่างๆ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการส่งเสริมการใช้สื่อออนไลน์ในการปกครองคณะสงฆ์ อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่นเพื่อให้เกิดการพัฒนาทางด้านการปกครองคณะสงฆ์อย่างมีประสิทธิภาพประสิทธิผลเกิดความเหมาะสมต้งามในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาสืบต่อไป

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาในเรื่องของการส่งเสริมการใช้สื่อออนไลน์ในการปกครองคณะสงฆ์ อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่นเพื่อนำไปสู่การศึกษาระดับการมีการส่งเสริมการใช้สื่อออนไลน์ในการปกครองคณะสงฆ์ เพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้เกิดความเหมาะสมต้งามและพัฒนาการปกครองคณะสงฆ์ให้มีความทันสมัยและสะดวกสบายมากยิ่งขึ้นถือได้ว่าเป็นการพัฒนาบุคลากรของหน่วยงานคณะสงฆ์โดยมีส่งเสริมและสนับสนุนนำมาซึ่งประสิทธิภาพประสิทธิผลและความเจริญก้าวหน้าด้านการพัฒนาการปกครองคณะสงฆ์อำเภอชุมแพ ให้ดียิ่งๆขึ้นไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการส่งเสริมการใช้สื่อออนไลน์ในการปกครองคณะสงฆ์ อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น
2. เพื่อเปรียบเทียบการส่งเสริมการใช้สื่อออนไลน์ในการปกครองคณะสงฆ์อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น
3. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะการส่งเสริมการใช้สื่อออนไลน์ในการปกครองคณะสงฆ์อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น ตามหลักโยนิโสณมสิการ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ซึ่งใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) โดยใช้แบบสอบถาม และการวิจัยในเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Information) เพื่อการวิเคราะห์ที่มีความครอบคลุมรอบด้าน

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ พระสงฆ์จำนวน 535 รูป ที่มีส่วนร่วมในการส่งเสริมการใช้สื่อออนไลน์ในการปกครองคณะสงฆ์ อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น (สำนักงานเจ้าคณะอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น เดือนมิถุนายน ปี 2565) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ พระสงฆ์ที่มีส่วนร่วมในการส่งเสริมการใช้สื่อออนไลน์ในการปกครองคณะสงฆ์อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น จำนวน 230 รูป โดยหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากสูตรของ ทาโรยามาเน่

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับ การส่งเสริมการใช้สื่อออนไลน์ในการปกครองคณะสงฆ์อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น ผู้วิจัยได้กำหนดเนื้อหาไว้ 4 ด้านดังนี้ 1) ด้านนโยบายการสื่อสารออนไลน์ 2) ด้านกระบวนการเรียนรู้ข้อมูล 3) ด้านพฤติกรรมการบริโภคสื่อ 4) ด้านผลกระทบต่อผู้รับสาร และหลักธรรมโยนิโสมนสิการ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1.แบบสอบถามใช้ศึกษาระดับการส่งเสริมการใช้สื่อออนไลน์ในการปกครองคณะสงฆ์ อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น และเปรียบเทียบการส่งเสริมการใช้สื่อออนไลน์ในการปกครองคณะสงฆ์อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น 2.แบบสัมภาษณ์ใช้ศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะการส่งเสริมการใช้สื่อออนไลน์ในการปกครองคณะสงฆ์อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น ตามหลักโยนิโสมนสิการ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติและดำเนินการประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป สถิติวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analytical Statistics) เป็นสถิติที่นำมาใช้บรรยายลักษณะของข้อมูล ค่าร้อยละ (Percentage) วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การทดสอบค่าเอฟ (F-test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ในกรณีตัวแปรต้นตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป เมื่อพบว่ามี ความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างเป็นสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD.) การทดสอบสมมติฐานโยนิโสมนสิการ ที่ส่งผลกระทบต่อระดับการส่งเสริมการใช้สื่อออนไลน์ในการปกครองคณะสงฆ์อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธแบบสเปียร์แมน (Open ended Question coefficient)

ผลการวิจัย

1. ระดับการส่งเสริมการใช้สื่อออนไลน์ในการปกครองคณะสงฆ์ อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่นทั้ง 5 ด้าน คือ 1. ด้านนโยบายการใช้สื่อออนไลน์ 2. ด้านกระบวนการรับรู้ข้อมูล 3. ด้านพฤติกรรมการบริโภคสื่อ 4. ด้านผลกระทบของผู้รับสาร 5. ด้านการประยุกต์หลักโยนิโสมนสิการ โดยแสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 1 ระดับการส่งเสริมการใช้สื่อออนไลน์ในการปกครองคณะสงฆ์ อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น

การส่งเสริมการใช้สื่อออนไลน์ในการปกครองคณะสงฆ์	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. ด้านนโยบายการใช้สื่อออนไลน์	3.86	0.70	มาก
2. ด้านกระบวนการรับรู้ข้อมูล	3.56	0.67	มาก
3. ด้านพฤติกรรมการบริโภคสื่อ	3.33	0.75	ปานกลาง
4. ด้านผลกระทบของผู้รับสาร	2.34	0.68	ปานกลาง
5. ด้านการประยุกต์หลักโยนิโสมนสิการ	3.52	0.52	มาก
ภาพรวม	3.52	0.66	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า การส่งเสริมการใช้สื่อออนไลน์ในการปกครองคณะสงฆ์ อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น 5 ด้าน คือ 1) ด้านนโยบายการใช้สื่อออนไลน์ 2) ด้านกระบวนการรับรู้ข้อมูล 3) ด้านพฤติกรรมการบริโภคสื่อ 4) ด้านผลกระทบของผู้รับสาร 5) ด้านการประยุกต์หลักโยนิโสมนสิการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.52$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากและปานกลาง โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านนโยบายการใช้สื่อออนไลน์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.86$) รองลงมา คือ ด้านกระบวนการรับรู้ข้อมูล ($\bar{X} = 3.56$) ด้านการประยุกต์หลักโยนิโสมนสิการ ($\bar{X} = 3.52$) ด้านผลกระทบของผู้รับสาร ($\bar{X} = 3.34$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านพฤติกรรมการบริโภคสื่อ ($\bar{X} = 3.33$) ตามลำดับ

2.การเปรียบเทียบระดับการส่งเสริมการใช้สื่อออนไลน์ในการปกครองคณะสงฆ์ อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น พระสงฆ์ที่มี อายุ พรรษา ระดับการศึกษา ตำแหน่งทางการปกครองต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการใช้สื่อออนไลน์ในการปกครองคณะสงฆ์ อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 2 ผลสรุปโดยภาพรวมการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปรับปรุงฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมเมืองในเทศบาลเมืองชุมแพ อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปรับปรุงฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมเมือง ในเทศบาลเมืองชุมแพ อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น					
ปัจจัยส่วนบุคคล	t	F	Sig.	ผลการทดสอบ	
				เป็นไปตาม สมมติฐาน	ไม่เป็นไปตาม สมมติฐาน
อายุ	-	6.00	0.00**	√	-
พรชษา	-	7.75	0.00**	√	-
ระดับการศึกษา	-	1.16	0.32	-	√
ตำแหน่งทางการปกครอง	-	2.64	0.03*	√	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

พระสงฆ์ที่มี อายุ พรชษา ตำแหน่งทางการปกครอง แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการใช้สื่อออนไลน์ในการปกครองคณะสงฆ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ส่วนพระสงฆ์ที่มีระดับการศึกษา แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการส่งเสริมการใช้สื่อออนไลน์ในการปกครองคณะสงฆ์ อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. ปัญหาและข้อเสนอแนะการส่งเสริมการใช้สื่อออนไลน์ในการปกครองคณะสงฆ์ อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น ตามหลักโยนิโสมนสิการ พบว่า 1. ด้านวิถีคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย พระสงฆ์พิจารณาตั้งข้อสงสัยเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารที่รับรู้ผ่านสื่อออนไลน์ 2. ด้านวิถีคิดแบบแยกส่วน พระสงฆ์พิจารณาให้เข้าใจวิธีการในการสืบค้นข้อมูลอย่างเป็นขั้นเป็นตอน 3. ด้านวิถีคิดแบบสามัญลักษณะ พระสงฆ์รู้ถึงปัญหาในการใช้งานสื่อออนไลน์ 4. ด้านวิถีคิดแบบอริยสัง พระสงฆ์พิจารณาเพื่อทราบถึงสภาพปัญหาที่ทำให้เกิดการใช้สื่อออนไลน์มากขึ้น

อภิปรายผล

การอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะได้นำประเด็นที่มีความสำคัญ “การส่งเสริมการใช้สื่อออนไลน์ในการปกครองคณะสงฆ์ อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น” มีประเด็นที่น่าสนใจสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ระดับการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการส่งเสริมการใช้สื่อออนไลน์ในการปกครองคณะสงฆ์ อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเจ้าคณะผู้ปกครองมีนโยบายให้พระสงฆ์ได้เข้าร่วมอบรมเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสื่อสารออนไลน์เพื่อเสริมทักษะทำให้พระสงฆ์มีทักษะในการสนองงานคณะสงฆ์มากขึ้นโดยที่สำนักงานเจ้าคณะอำเภอและสำนักงานเจ้าคณะตำบลมีการสนับสนุนโดยการจัดการประชาสัมพันธ์ การสื่อสารแนวคิด ข่าวสารข้อเท็จจริงผ่านสื่อสังคมออนไลน์เพื่อเพิ่มความสะดวกในการสนองงานคณะสงฆ์ พระสงฆ์จึงต้องมีการปรับตัวตามกระแสโลกาภิวัตน์โดยการปรับใช้เทคโนโลยีการสื่อสารออนไลน์ในการสนองงานคณะสงฆ์เช่นใช้เฟซบุ๊กหรือไลน์เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระณัฐวุฒิ อภิภูโย (พันทะลี), พระมหาวิรุฑ วิโรจโน (นิลเพ็ชร), พระครูสังฆรักษ์ ทวี ออกโย และชนาธิป ศรีโท ได้ทำการวิจัยเรื่องการส่งเสริมทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของพระสังฆาธิการในการปกครองคณะสงฆ์จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่า พระสังฆาธิการมีการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมากและสอดคล้องกับงานวิจัยของพระธงชัย สุนทรจากร (ธนวัฒน์กุล) ได้วิจัยเรื่อง แนวทางการใช้สื่อออนไลน์เพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ อำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อแนวทางการใช้สื่อออนไลน์เพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์อำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. การส่งเสริมการใช้สื่อออนไลน์ในการปกครองคณะสงฆ์ อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น ด้านนโยบายการใช้สื่อออนไลน์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะคณะสงฆ์อำเภอชุมแพมีนโยบายในการใช้สื่อออนไลน์โดยมีการจัดอบรมเกี่ยวกับการใช้สื่อออนไลน์ส่งเสริมให้พระสงฆ์มีการประชุมผ่านระบบออนไลน์เป็นการเสริมสร้างทักษะในการใช้สื่อออนไลน์ในการสนองงานคณะสงฆ์อย่างมีประสิทธิภาพซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูสุกิจจานุรักษ์ (ชยุดม อกคควณ โณ), พระสุธีวีรบัณฑิต และประเสริฐ ธิลาว ได้วิจัยเรื่อง การส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในจังหวัดสุพรรณบุรี ผลการวิจัยพบว่า การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในจังหวัดสุพรรณบุรี จุดแข็ง สามารถรับข้อมูลข่าวสารได้หลายช่องทางโดยเฉพาะทางอินเทอร์เน็ตมีความสะดวกรวดเร็วเข้าถึงผู้คนได้เป็นจำนวนมากในเวลาเดียวกันช่วยประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายจุดอ่อน พระสงฆ์ส่วนใหญ่ยังใช้เทคนิคการนำเสนอในรูปแบบเดิมทำให้น่าเบื่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอยู่ในวงจำกัดบุคลากรขาดการเรียนรู้และขาดทักษะในการใช้สื่อเทคโนโลยีโอกาสการใช้สื่อสารสนเทศเป็นสิ่งที่จำในชีวิตประจำวันของประชาชนเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้การประชาสัมพันธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้ผลดีกว้างขวางและครอบคลุมพื้นที่ที่ต้องการอุปสรรคคนทั่วไปมองว่าการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอาจขัดต่อพระธรรมวินัย พระสงฆ์รุ่นเก่าไม่เปิดใจยอมรับการเข้าถึงผ่านช่องทางสื่อที่ยืดหยุ่นรูปแบบเดิมการเผยแผ่จึงเป็นการที่ต่างคนต่างทำ

3. การส่งเสริมการใช้สื่อออนไลน์ในการปกครองคณะสงฆ์ อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น ด้านกระบวนการรับรู้ข้อมูล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ พระสงฆ์อำเภอชุมแพ มีการเปิดรับข้อมูล เอกสาร ข่าวสารงานต่างๆ ที่เกี่ยวกับการปกครองคณะสงฆ์และรับรู้

กระบวนการในการใช้งานสื่อออนไลน์ให้เกิดประโยชน์ต่อคณะสงฆ์ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระภูลาภญ กิตติคุดโต (วิชัย) ได้ศึกษาเรื่อง สื่อใหม่กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปัจจุบัน ผลการวิจัยพบว่า สื่อใหม่เป็นเทคโนโลยีด้านการสื่อสารหรือเครื่องมืออำนวยความสะดวกในการสื่อสารทำให้สถานะของการสื่อสารมีความรวดเร็วเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้รวดเร็วและมีกลุ่มเป้าหมายที่มากขึ้น อาทิ คอมพิวเตอร์ฮาร์ดแวร์ เครื่องมือสื่อสารชนิดต่างๆ ที่คนสามารถเข้าถึงได้ทุกแห่งรวมถึงระบบโซเชียลมีเดีย เช่น บล็อก เว็บไซต์ ไลน์ เฟซบุ๊ก ซึ่งเป็นเครื่องมือสื่อสารใหม่ในยุคปัจจุบันหากสามารถนำแนวทางการเผยแผ่เหล่านี้ไปใช้กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาจะเป็นประโยชน์ในการสื่อสารศาสนาในวงกว้างที่เข้าถึงประโยชน์และประหยัดได้อย่างแท้จริง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ แทนพันธ์ เสนะพันธ์บัวใหม่ ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการใช้เฟซบุ๊กของ พระสงฆ์ไทย ผลการวิจัยพบว่า มีการใช้ที่ไม่เหมาะกับกาลเทศะและไม่สอดคล้องกับสถานภาพและบทบาท ถือว่าเป็นพฤติกรรมการใช้ที่น่ากังวลมากที่สุดอย่างไรก็ตามสังคมต้องการเห็นการใช้ด้วยความสำรวม ซึ่งจะเกิดขึ้นได้ก็ด้วยการปฏิบัติตนให้อยู่ในกรอบพระวินัยและตระหนักรู้ถึงความคาดหวังทางสังคมอยู่ตลอดเวลา

4. จากการวิจัยพบว่า การส่งเสริมการใช้สื่อออนไลน์ในการปกครองคณะสงฆ์ อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่นด้านพฤติกรรมการบริโภคสื่อ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะคณะพระสังฆาธิการปฏิบัติตามนโยบายโดยการสร้างแหล่งเรียนรู้ผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ แต่เนื่องจากขาดทักษะซึ่งทำให้ปฏิบัติตามนโยบายได้ยากจึงส่งผลให้การสนองงานคณะสงฆ์ไม่เป็นไปตามนโยบายที่กำหนดแนวทางไว้ ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระธงชัย สุนทรจาโร (ธนวัฒน์กุล) ได้วิจัยเรื่อง แนวทางการใช้สื่อออนไลน์เพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของ พระสงฆ์ อำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อแนวทางใช้สื่อออนไลน์เพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์อำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

5. การส่งเสริมการใช้สื่อออนไลน์ในการปกครองคณะสงฆ์ อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่นด้านผลกระทบต่อผู้รับสาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็น เพราะสถานการณ์โรคโควิด 19 ทำให้พระสงฆ์มีการปรับตัวในการใช้สื่อออนไลน์สนองงานคณะสงฆ์แต่เนื่องด้วยสถานการณ์และระยะเวลาปรับตัวทำให้ไม่เป็นไปตามแนวทางที่กำหนดไว้ ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระณัฐวุฒิ อภิภูณโย (พันทะลี), พระมหาวิรุฑ วิโรจโน (นิลเพชร), พระครูสังฆรักษ์ทิว อภิโยและ หนาธิป ศรีโท ได้ศึกษาเรื่อง การส่งเสริมทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของพระสังฆาธิการในการปกครองคณะสงฆ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่า พระสังฆาธิการมีการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

6. การส่งเสริมการใช้สื่อออนไลน์ในการปกครองคณะสงฆ์ อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่นตามหลักโยนิโสมนสิการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า พระสงฆ์รู้จักพิจารณาตั้งข้อสงสัยเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารที่ได้รับรู้ผ่านสื่อออนไลน์เช่น รู้จักตั้งข้อสงสัยเกี่ยวกับข้อเท็จจริงในข่าวที่มีประเด็นเกี่ยวข้องกับพระสงฆ์ว่าจริงเท็จประการใดนำหลักธรรมมาปรับใช้ช่วยโดยการพิจารณาประเด็นปัญหาต่างๆ และหาทางแก้ไขปัญหาลักษณะอย่างถูกวิธี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ

จำนงค์ นามมา, พระครูวินัยธรวรราชต์ ปยุตโต, พระมหาวิรุฑ วิโรจโน, พระครูสังฆรักษ์ทิวี อภโยและ
 ชนธิป ศรีโท ได้วิจัยเรื่อง “การรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองผ่านสื่อออนไลน์ของนักศึกษา
 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน ตามหลักโยนิโสมนสิการ” ผลการวิจัยพบว่า
 นักศึกษามีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองผ่านสื่อออนไลน์ โดยรวมทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับมาก
 เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการเปิดรับสื่อ รองลงมาคือ ด้านการ
 ใช้สื่อให้เกิดประโยชน์ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการวิเคราะห์สื่อและด้านการประเมินสื่อ
 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระอธิการนรินทร์ กนตสีโล (ขอนแก่นกลาง) ได้วิจัยเรื่อง “แนว
 ทางการใช้หลักโยนิโสมนสิการเพื่อลดปัญหาการเสพสื่อเทคโนโลยีในสังคมไทย” ผลวิจัยพบว่า หลัก
 โยนิโสมนสิการ เป็นหลักธรรมที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในด้านต่างๆ ได้มากมาย พร้อมทั้งจะ
 นำไปใช้ประโยชน์ได้ทุกเวลา ฟังใช้แทรกอยู่ในการดำเนินชีวิตประจำวันเริ่มตั้งแต่ “การวางใจ วาง
 ทำที่ การตั้งแนวความคิดหรือ ทางเดินกระแสความคิด การคิด การพิจารณา” โดยอาศัยหลักธรรมที่
 ทำนุได้ประมวลเป็นหลักธรรม แนวทางการใช้หลักโยนิโสมนสิการเพื่อลดปัญหาการเสพสื่อ
 เทคโนโลยีในสังคมไทย ทำให้ได้พุทธวิธีการรู้เท่าทันการเสพสื่อที่เป็นแนวทางปฏิบัติสำหรับสังคม
 โดยเสพวิธีคิด 4 แบบ ส่งผลดีต่อการรู้เท่าทันของสังคม เป็นวิธีคิดที่ช่วยหาเหตุและเชื่อมโยงไปหา
 ผล ทำให้สังคมเข้าใจสาเหตุ ของปัญหาการเสพสื่อ

7. พระสงฆ์ที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการใช้สื่อออนไลน์ในการปกครอง
 คณะสงฆ์ อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น โดยในภาพรวมแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ พระสงฆ์
 ที่มีอายุต่างกันทำให้มีกระบวนการทางความคิดที่แตกต่างกันออกไปตามช่วงอายุตามมี
 ประสบการณ์หรือความรู้ความสามารถรวมถึงอุดมการณ์ในการทำงานที่ได้สั่งสมมานานได้มีการ
 ค้นคว้าความรู้ที่อยู่เสมอทำให้มีมุมมองที่หลากหลาย สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระธงชัย
 สุนทรจาโร (ธนวัณนกุล) ได้วิจัยเรื่อง แนวทางการใช้สื่อออนไลน์เพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา
 ของพระสงฆ์อำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า พระสงฆ์ที่มี อายุ ต่างกัน มี
 ความคิดเห็นต่อแนวทางการใช้สื่อออนไลน์เพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์อำเภอโนน
 ไทย จังหวัดนครราชสีมา แตกต่างกันและไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระศรีณัฐภูมิ ป. ปญาพหุ
 โล (จินดาไพสิฐ), พระมหาภุชญา กิตติโสภโณ และธิติวุฒิ หมั่นมี ได้วิจัยเรื่อง บทบาทการปกครอง
 คณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอเดิมบางนางบวช จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการศึกษาพบว่า
 พระสงฆ์ที่มีอายุ ที่ต่างกัน มีความเห็นต่อบทบาทการปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการใน
 อำเภอเดิมบางนางบวช จังหวัดสุพรรณบุรี ไม่แตกต่างกัน

8. พระสงฆ์ที่มีพรรษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการใช้สื่อออนไลน์ในการ
 ปกครองคณะสงฆ์ อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น โดยในภาพรวมแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ
 พระสงฆ์มีพรรษามาก มีประสบการณ์หรือความรู้เกี่ยวกับพระพุทธศาสนามีความสามารถรวมถึง
 อุดมการณ์ในการสนองงานคณะสงฆ์ได้มีการค้นคว้าความรู้ที่อยู่เสมอทำให้มีมุมมองที่หลากหลาย
 เกี่ยวกับการค้นคว้าการใช้สื่อออนไลน์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระธงชัย สุนทรจาโร (ธนวัณ
 นกุล) ได้วิจัยเรื่อง แนวทางการใช้สื่อออนไลน์เพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์อำเภอ
 โนนไทย จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า พระสงฆ์ที่มี พรรษา ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อแนว

ทางการใช้สื่อออนไลน์เพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์อำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

9. พระสงฆ์ที่มีการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการใช้สื่อออนไลน์ในการปกครองคณะสงฆ์ อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น โดยในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะคนที่มีการศึกษามากจะให้ความสำคัญเกี่ยวกับการค้นคว้าข้อมูลที่น่าสนใจ เช่น การส่งเสริมการใช้สื่อออนไลน์ในการปกครองคณะสงฆ์เป็นเรื่องที่อาจมีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตซึ่งแตกต่างจากบุคคลที่มีการศึกษาที่น้อยก็จะไม่ค่อยสนใจเกี่ยวกับเรื่องการค้นคว้าหาข้อมูลการส่งเสริมการใช้สื่อออนไลน์ในการปกครองคณะสงฆ์เพราะเห็นว่าเป็นเรื่องที่อยู่ใกล้ตัวไม่มีความเกี่ยวข้องหรือไม่มีผลกระทบต่อตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระศรีธัมมยุวดี ป. ปลายพุดโล (จินดาไพสิฐ), พระมหากฤษฎา กิตติโสภโณและธิดิวุฒิ หมั่นมี ได้วิจัยเรื่อง บทบาทการปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอเดิมบางนางบวช จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการศึกษาพบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อบทบาทการปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอเดิมบางนางบวช จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า พระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษาระดับมัธยมศึกษาที่ต่างกัน มีความเห็นต่อบทบาทการปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอเดิมบางนางบวช จังหวัดสุพรรณบุรี ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามข้อสมมติฐานที่ตั้งไว้ และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระธงชัย สุนทรจาโร (ธนวัฒน์กุล) ได้วิจัยเรื่อง แนวทางการใช้สื่อออนไลน์เพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์อำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า พระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก มีการใช้งานอินเทอร์เน็ตต่อวันต่างกัน มีความคิดเห็นต่อแนวทางการใช้สื่อออนไลน์เพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์อำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

10. พระสงฆ์ที่มีตำแหน่งทางการปกครองต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการใช้สื่อออนไลน์ในการปกครองคณะสงฆ์ อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น โดยในภาพรวมแตกต่างกัน จึงเป็นไปตามสมมติฐาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะตำแหน่งทางการปกครอง คณะสงฆ์คือเกณฑ์กำหนดหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากเจ้าคณะผู้ปกครองที่มีลำดับบังคับบัญชาสูงกว่าให้พัฒนาดูแลรักษาวัดดูแลให้พระสงฆ์อยู่ในโอวาท วินัยคำสอนของพระพุทธองค์ ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระธงชัย สุนทรจาโร (ธนวัฒน์กุล) ได้วิจัยเรื่อง แนวทางการใช้สื่อออนไลน์เพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์อำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า พระสงฆ์ที่มีตำแหน่งในคณะสงฆ์ต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

เอกสารอ้างอิง

จำนงค์ นามมา, พระครูวินัยธรวรชาติ ปยุตโต, พระมหาวิรุฬ วิโรจโน, พระครูสังฆรักษ์ ทวีภโย และชนาธิป ศรีโท, (2565), *การรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองผ่านสื่อออนไลน์ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน ตามหลักโยนิโสมนสิการ*, วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์ ปีที่ 7 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2565).

- แทนพันธ์ เสนะพันธุ์บัวใหม่, (2559). *พฤติกรรมและลักษณะการใช้งานเฟซบุ๊กของพระสงฆ์ไทย, วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ปีที่ 8 ฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม - ธันวาคม 2559.*
- พระครูสุกิจจานุรักษ์ (ชยุตม์อคคฺวณฺโณ), พระสุธีวีรบัณฑิต และประเสริฐ ธิลาว, (2562). *การส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในจังหวัดสุพรรณบุรี, วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์,ปีที่ 8 ฉบับที่ 3 (กรกฎาคม - กันยายน 2562).*
- พระภูลาภาณู กิตติคุดโต (วิชัย), (2561). *สื่อใหม่กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปัจจุบัน, วารสารวิชาการ สถาบันพัฒนาพระวิทยากร ปีที่ 1 ฉบับที่ 2, 2561.*
- พระณัฐวุฒิ อภิบุณฺโญ (พันทะลี), พระมหาวิรุจ วิโรจโน (นิลเพ็ชร), พระครูสังข์รักษ์ ทวีภโยและชนาธิป ศรีโท, (2564). *การส่งเสริมทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของพระสังฆาธิการในการปกครองคณะสงฆ์ จังหวัดกาฬสินธุ์, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน, วารสารวิชาการธรรมทรรศน์, ปีที่ 21 ฉบับที่ 3 (กรกฎาคม - กันยายน 2564).*
- พระธงชัย สุนทรจาโร (ธนวัฒน์กุล), (2561). *แนวทางการใช้สื่อออนไลน์เพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์อำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา, บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 2561).*
- พระศรีณัฐวุฒิ ป. ปญาพหุโล (จินดาไพสิฐ), พระมหากฤษญา กิตติโสภโณ และธิติวุฒิ หมั่นมี, (2562). *บทบาทการปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอเดิมบางนางบวช จังหวัดสุพรรณบุรี, วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น ปีที่ 3 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน 2562).*
- พระอธิการนิรันดร กนต์สีโล (xonนาคกลาง), (2564). *แนวทางการใช้หลักโยนิโสมนสิการเพื่อลดปัญหาการเสพติดเทคโนโลยีในสังคมไทย, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.*
- ศรีไพร ศักดิ์รุ่งพงศากุล และเจษฎาพร ยุทธนวิบูลย์ชัย, (2549). *ระบบสารสนเทศและเทคโนโลยีการจัดการความรู้, พิมพ์ครั้งที่ 4, กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยูเคชั่น,*